

CZU: 316.334.55+332.14(478)

UDC: 316.334.55+332.14(478)

**APRECIEREA SOCIO-ECONOMICĂ
ȘI EVOLUTIVĂ A SATELOR
MICI ȘI MIJLOCII DIN REGIUNEA
DE SUD A REPUBLICII
MOLDOVA**

**SOCIO-ECONOMIC AND DEVELOPMENTAL
ASSESSMENT OF SMALL
AND MEDIUM-SIZED VILLAGES IN
THE SOUTHERN REGION OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

*Dr., conf. univ, Petru BACAL,
IEG al USM, ASEM
pbacal16@gmail.com*

ORCID: 0000-0003-4262-1553

*Drd. Veaceslav ȘENDREA, ASEM
sendreav@gmail.com*

ORCID: 0009-0005-4851-681X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2026.135.32>

*PhD, Assoc. Prof. Petru BACAL,
IEG of USM, ASEM
pbacal16@gmail.com*

ORCID: 0000-0003-4262-1553

*PhD cand. Veaceslav ȘENDREA, ASEM
sendreav@gmail.com*

ORCID: 0009-0005-4851-681X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2026.135.32>

Rezumat

Scopul prezentului articol constă în aprecierea socio-economică și evolutivă a satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud a Republicii Moldova. Obiectivele lucrării sunt: a) sistematizarea și caracterizarea generală a satelor mici și mijlocii din regiunea de studiu; b) evaluarea dinamicii satelor mici și mijlocii între anii 1959-2024; c) analiza particularităților regionale și zonale ale acestei categorii de așezări umane în aria de cercetare; d) identificarea problemelor și oportunităților actuale de dezvoltare a satelor mici și mijlocii, pe exemplul Regiunii de Sud a Republicii Moldova.

Lucrarea are la bază consultarea literaturii de specialitate, precum și prelucrarea datelor statistice referitoare la dinamica efectivului populației așezărilor umane din Regiunea de Sud, pe baza recensământelor populației realizate pe teritoriul Republicii Moldova între anii 1959-2024. Cercetările realizate demonstrează ritmuri mai accelerate de diminuare a efectivului populației în comparație cu satele mari și localitățile urbane.

Cuvinte-cheie: populație, sate mici și mijlocii, recensământ, Regiunea de Sud.

Clasificarea JEL: J11, R12, O18.

Introducere

Populația reprezintă elementul fundamental al progresului oricărui sistem socio-economic și spațial, indiferent de dimensiunea și structura acestuia. Aceasta joacă un rol esențial, fiind, în același timp, producător și consumator de bunuri și servicii. Insuficiența resurselor umane, în special a celor apte de muncă, poate să genereze dificultăți majore în dezvoltarea socio-economică [10, p. 42]. Populația rurală a fost prima, care a creat localități, a dezvoltat și a răspândit cultura plantelor și creșterea animalelor [16, p. 98], extrem de importante pentru existența umană.

Abstract

The purpose of this article is to assess the socio-economic and developmental status of small and medium-sized villages in the Southern Region of the Republic of Moldova. The objectives of the study are as follows: a) systematisation and general characterisation of small and medium-sized villages in the study region; b) evaluation of the dynamics of small and medium-sized villages between 1959-2024; c) analysis of the regional and zonal peculiarities of this category of human settlements in the research area; d) identification of current problems and development opportunities for small and medium-sized villages, using the example of the Southern Region of the Republic of Moldova.

The study is based on a review of the specialized literature, as well as processing and analysis of statistical data regarding the dynamics of the population of human settlements in the Southern Region, based on the population censuses conducted on the territory of the Republic of Moldova during the period 1959-2024. The results of the research indicate more accelerated rates of population decline in small and medium-sized villages compared with large villages and urban localities.

Keywords: population, small and medium-sized villages, census, Southern Region.

JEL Classification: J11, R12, O18.

Introduction

Population represents the fundamental element of the progress of any socio-economic and spatial system, regardless of its size and structure. It plays an essential role, acting simultaneously as both a producer and a consumer of goods and services. The shortage of human resources, particularly of the working-age population, can generate significant difficulties for socio-economic development [10, p. 42]. Historically, rural populations were the first to establish settlements and to develop and spread crop cultivation and animal husbandry [16, p. 98], activities that remain extremely important for human existence.

Situația geo-demografică și socio-economică tot mai dificilă a satelor mici și mijlocii (SMM) din Republica Moldova, în special, a celor situate la periferia raioanelor administrative, reprezintă o problemă majoră pentru administrația publică centrală și locală (APC și APL), care necesită resurse financiare majore, dar absolut necesare. Importanța unui studiu complex al acestei categorii de localități problematice rezultă și din practica frecventă de alocare a resurselor financiare și de aprobare a finanțării proiectelor regionale și locale pe direcțiile prioritare stabilite, fără a ține cont de situația geo-demografică și de evoluția acesteia în viitorul apropiat, mai ales de migrația tot mai intensă a tinerilor și de îmbătrânirea demografică mai accelerată a satelor mici și mijlocii. Aceste procese demografice nefavorabile reduc semnificativ capacitatea APL de a gestiona problemele comunitare actuale, precum aprovizionarea cu apă potabilă de calitate, evacuarea conformă a deșeurilor și a apelor reziduale, reziliența la schimbările și riscurile climatice etc.

Ocupația predominant agricolă, dependentă de condițiile și riscurile naturale, cu o rentabilitate economică mai redusă decât în industrie sau servicii, oferă oportunități mai modeste de dezvoltare și de finanțare a unor proiecte majore de infrastructură. Totodată, în lipsa unor resurse industriale abundente și în condițiile unui deficit tot mai pronunțat de resurse de apă pentru agricultură, este necesară identificarea unor activități economice alternative și sigure, care ar putea crește veniturile populației satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud (RS), care include 2 Regiuni de Dezvoltare (RD): Regiunea de Dezvoltare Sud (RDS), din care fac parte 8 raioane administrative (Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Leova, Ștefan Vodă și Taraclia) și RD UTA Găgăuzia (tabelele 1-5).

Materiale și metode de cercetare

Lucrarea are la bază consultarea literaturii de specialitate, precum și prelucrarea unui bogat material statistic extras din rezultatele publicate ale recensămintelor populației realizate pe teritoriul Republicii Moldova în anii 1959, 1970, 1979, 1989, 2004, 2014 și 2024. Pentru elaborarea prezentului studiu au fost consultate, în mod special, lucrările autorilor autohtoni privind evoluția și caracteristicile de bază ale populației în perioada recentă, printre care menționăm monografiile: „Populația rurală a Republicii Moldova: cercetări geodemografice” de M. Hachi și M. Mătcu (2008) [12], „Formarea populației Republicii Moldova (studiu istorico-demografic)”, coordonator C. Matei (2017) [11], „Tranziția demografică” de A. Grozav (2012) [9]. De asemenea, deosebit de valoroase sunt studiile regionale elaborate în cadrul Institutului de Ecologie și Geografie în anii 2020-2024 [1, 2, 7, 10].

Pentru elaborarea prezentului studiu au fost aplicate următoarele metode de cercetare:

The increasingly difficult geo-demographic and socio-economic situation of small and medium-sized villages (SMSVs) in the Republic of Moldova, especially of those located on the periphery of administrative districts, represents a major problem for both central and local public authorities (CPA and LPA), which requires major, but absolutely necessary, financial resources. The importance of conducting a comprehensive study of this category of vulnerable localities also results from the frequent practice of allocating financial resources and of approving the financing of regional and local development projects according to pre-established priority directions, often without taking into account the geo-demographic situation and its evolution in the near future. This is particularly relevant in the context of increasingly intense migration of young people and the more accelerated demographic aging of SMSVs. These unfavourable demographic processes significantly reduce the capacity of LPA to manage current community problems, such as the supply with quality drinking water, the proper disposal of waste and of wastewater, and resilience to climate change and associated risks, etc.

The predominantly agricultural nature of economic activity in these settlements, which is highly dependent on natural conditions and environmental risks and generally less profitable than industrial or services-sector activities, offers more modest opportunities for development and for financing major infrastructure projects. At the same time, in the absence of significant industrial resources and under conditions of an increasingly pronounced deficit of water resources for agriculture, it becomes necessary to identify alternative and sustainable economic activities that could increase the incomes levels of the population in small and medium-sized villages of the Southern Region (SR). This region includes two Development Regions (DRs): the South Development Region (SDR) which includes eight administrative districts (Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Causeni, Cimislia, Leova, Stefan Voda and Taraclia) and the Development Region of the Autonomous Territorial Unit of Gagauzia (DR UTA Gagauzia (tables 1-5).

Materials and Research Methodology

The study is based on a review of specialised literature, as well as on processing of extensive statistical data extracted from the published results of population censuses conducted on the territory of the Republic of Moldova in 1959, 1970, 1979, 1989, 2004, 2014 and 2024. For the preparation of this research, the works of local scholars concerning the evolution and main characteristics of the population in the recent period were consulted. Among these, particular reference should be made to the monographs: “Rural Population of the Republic of Moldova: Geodemographic Research” by M. Hachi and M. Matcu (2008) [12], “Population Formation of the Republic of Moldova (Historical-Demographic Study)”, coordinated by C. Matei (2017) [11], “Demographic Transition” by A. Grozav (2012) [9]. In addition, particularly valuable are the regional studies conduc-

1. **Statistico-matematică** – pentru procesarea bazei de date privind evoluția efectivului satelor mici și mijlocii din regiunea de studiu;
2. **Istorică** – la analiza evoluției populației și așezărilor umane din Regiunea de Sud;
3. **Analiza sistemică** – pentru identificarea situațiilor problematice și relațiilor cauză-efect și abordarea sintetică a temei de cercetare expuse în prezentul articol;
4. **Analizei SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)** – la elucidarea și analiza problemelor și oportunităților de dezvoltare a satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud (tabelul 5);
5. **Comparativă** – la analiza diferențelor și similitudinilor intraregionale privind evoluția numărului populației și caracteristicilor geodemografice acestea în SMM.

Rezultate și discuții

Satul, ca ecosistem rural, rezultă din relațiile dintre om și mediul înconjurător prin interacțiunea componentelor sale materiale și naturale. Satul are nevoie de o astfel de organizare, care să satisfacă necesitățile sociale, economice și pe cele de relație cu mediul. Așezarea rurală are o funcție de bază, cea economică, care determină modul de utilizare a teritoriului, pe care populația își desfășoară activitatea. Totodată, satul are și o funcție socială, deoarece reprezintă spațiul pe care se desfășoară întreaga activitate a societății.

În privința clasificării satelor, conform dimensiunii demografice, în diferite surse găsim aceleași limite populaționale de delimitare în Republica Moldova: 1001-2000 locuitori – mijlocii; 201-1000 locuitori – mici; sub 200 de locuitori – foarte mici [1, p. 45, 7, 12]. În contextul scăderii numărului populației rurale, am considerat mai oportună următoarea tipologie: *sate mijlocii* – localitățile rurale, care au un număr de locuitori între 501 și 1500 locuitori; *sate mici* – 201-500 de locuitori; *sate foarte mici* – cu mai puțin de 200 de locuitori.

Evoluția numărului de sate mici și mijlocii

Conform datelor Recensământului populației din anul 2024, din 307 de localități rurale recensate în Regiunea de Sud, 249 sau 80%, sunt satele mici și mijlocii, inclusiv 110 (44%) sate mijlocii, 77 (31%) sate mici și 62 (25%) sate foarte mici (tabelele 1-2).

ted by the Institute of Ecology and Geography during the period 2020-2024 [1, 2, 7, 10].

For elaboration of this study were applied the following research methods:

1. **Statistical and mathematical analysis** – used for processing the database regarding the evolution of the population in small and medium-sized villages within the study region;
2. **Historical analysis** – applied in order to examine the evolution of population and human settlements in the Southern Region;
3. **Systemic analysis** – employed to identify problematic situations and cause-effect relationships, as well as provide a synthetic approach to the research topic presented in this article;
4. **SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)** – used for elucidating and analysing the problems and opportunities for the development of small and medium-sized villages in the Southern Region (table 5);
5. **Comparative analysis** – applied for analysing intra-regional differences and similarities regarding the evolution of the population number and its geodemographic characteristics in the SMSVs.

Results and Discussions

The village, as a rural ecosystem, results from the interaction between humans and the environment through the interrelation of its material and natural components. The village needs an organisational structure capable of satisfying social, economic, and environmental needs. The rural settlements perform a fundamental economic function, which determines the way in which land resources are utilised by the population in carrying out their activities. At the same time, the village also has an important social function, as it represents the space in which the daily life and activities of the community take place.

Regarding the classification of villages according to their demographic size, various sources provide similar population thresholds for the Republic of Moldova: 1001-2000 inhabitants – *medium-sized villages*; 201-1000 inhabitants – *small villages*; and fewer than 200 inhabitants – *very small villages* [1, p. 45; 7; 12]. In the context of the decline in the rural population, the present study considers the following typology to be more appropriate: *medium-sized villages* – rural localities with a population between 501 and 1500 inhabitants; *small villages* – with 201-500 inhabitants; and *very small villages* – with fewer than 200 inhabitants.

Evolution of the Number of Small and Medium-Sized Villages

According to the 2024 Population and Housing Census (PHC), out of 307 rural localities recorded in the Southern Region, 249 localities (approximately 80%) are classified as small and medium-sized villages. These include 110 medium-sized villages (44%), 77 small villages (31%), and 62 very small villages (25%) (tables 1-2).

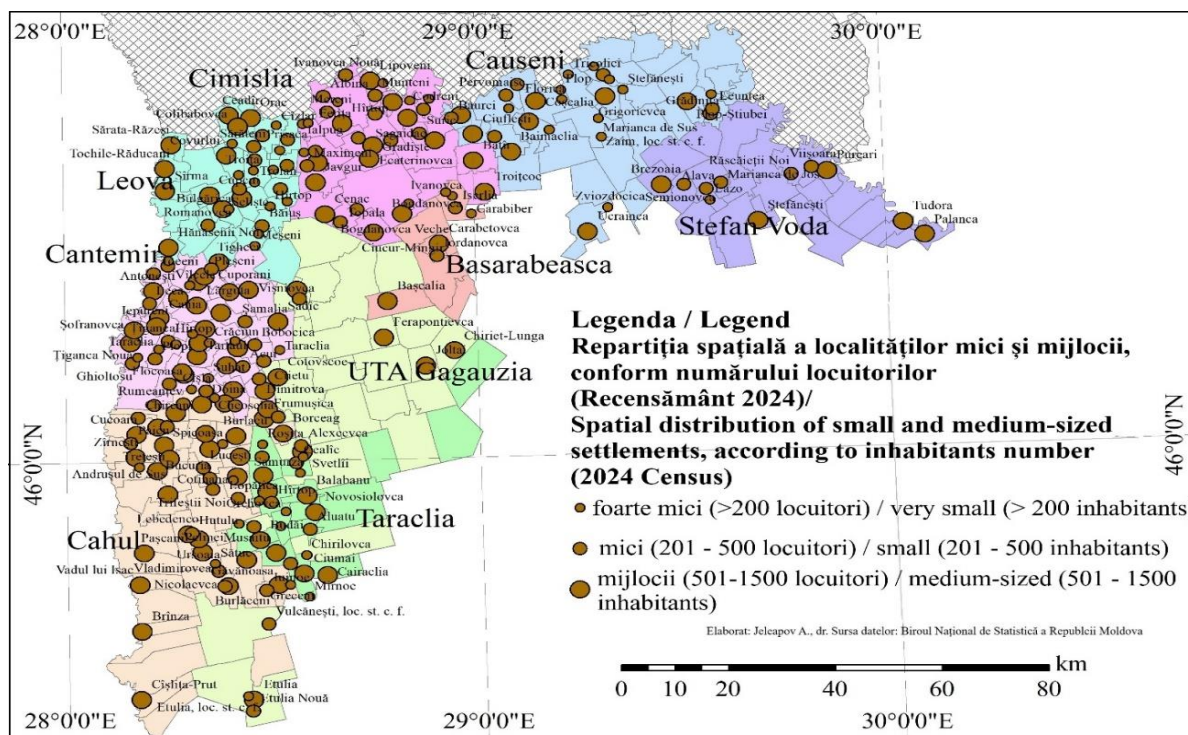

Figura 1. Repartiția spațială a satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud, 2024 [4]/
Figure 1. Spatial distribution of small and medium-sized villages in the Southern Region, 2024 [4]

Sursa: Recensământului populației și locuințelor din anul 2024/

Source: The 2024 Population and Housing Census

Cele mai multe sate mici și mijlocii se atestă în raioanele Cahul (41), Cantemir (36), Leova (31) și Cimișlia (27) (tabelul 1). Satele mari se află predominant în luncile râurilor Nistru și Prut, precum și în Unitatea Teritorială Autonomă (UTA) Găgăuzia (figura 1), iar satele mici și mijlocii predomină în zonele deluroase, cu fragmentare mai accentuată a reliefului. În plus, un număr semnificativ de sate mici și mijlocii sunt populate de minorități etnice (nemți, cehi, ruși, ucraineni), cu un potențial turistic deosebit de valoros, mai ales pentru vizitatorii străini. Dintre satele foarte mici, 32 sunt extrem de mici, cu un număr mai puțin de 100 de locuitori, iar 18 sate au mai puțin de 50 de locuitori, unele dintre care vor dispărea în curând. Astfel, satul Zvizdocica (Căușeni) are 10 locuitori, Artimonovca (Cimișlia) – 18 locuitori, Pitești (Leova) – 11 locuitori, Popovca (Cantemir) – 6 locuitori, Dermenji (Taraclia) – 13 locuitori, Orehovca (Taraclia) – 15 locuitori.

În perioada 1959-2024, numărul satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud înregistrează o evoluție oscilantă, pe fonul unei tendințe generale pozitive. În anii 1959-1970 se observă o dinamică generală negativă, cauzată de creșterea numărului populației și de trecerea unor sate mijlocii în categoria satelor mari, ca urmare a sporului natural înalt și urbanizării mai puțin intense și mai tardive față de celelalte regiuni ale Republicii Moldova. Dinamica negativă se manifestă mai pronunțat în anii

The largest number of small and medium-sized villages is located in the districts of Cahul (41), Cantemir (36), Leova (31), and Cimișlia (27) (table 1). Large villages are predominantly situated near the Dniester and Prut rivers, as well as within the Autonomous Territorial Unit (ATU) of Gagăuzia (figure 1), whereas small and medium-sized villages are more common in hilly areas characterised by a more fragmented relief. Furthermore, a significant number of small and medium-sized villages are inhabited by ethnic minorities (Germans, Czechs, Russians, and Ukrainians), which represent an important cultural and tourism potential, particularly for international visitors. Among the very small villages, 32 are extremely small, with fewer than 100 inhabitants, while 18 villages have fewer than 50 inhabitants, some of which are likely to disappear in the near future. For example, the village of Zvizdocica (Căușeni district) has 10 inhabitants, Artimonovca (Cimișlia) – 18 inhabitants, Pitești (Leova) – 11 inhabitants, Popovca (Cantemir) – 6 inhabitants, Dermenji (Taraclia) – 13 inhabitants, and Orehovca (Taraclia) – 15 inhabitants.

During the period 1959-2024, the number of small and medium-sized villages in the Southern Region displayed an oscillating evolution, against the background of an overall positive trend. Between 1959-1970, a general negative dynamic was observed, primarily due to population growth and the transition of some medium-sized villages into the category of

1970-1980 la satele mijlocii și la satele foarte mici (tabelele 1-2), iar la satele mici între 201-500 locuitori, se observă o evoluție oscilantă, cu fluctuații minore, care s-a păstrat până în 2014. După anul 1979 se manifestă o dinamică generală pozitivă, cu ritmuri mai lente între sub-perioadele 1979-1989, 2004-2014 și ritmuri mai rapide între anii 1989-2004 și, mai ales, 2014-2024, la satele mici și foarte mici.

large villages, due to natural population increase and a relatively slower process of urbanisation compared with other regions of the Republic of Moldova. The negative dynamics became more pronounced during 1970-1980, in medium-sized and very small villages (tables 1-2), while in small villages with 201-500 inhabitants the is observed an oscillating evolution, with minor fluctuations that persisted until 2014. After 1979, a general positive dynamic can be observed, with slower growth rates during the sub-periods 1979-1989 and 2004-2014, and more pronounced during 1989-2004 and especially 2014-2024, in small and very small villages.

Tabelul 1/ Table 1

Evoluția numărului de sate mici și mijlocii în raioanele din RDS și UTA Găgăuzia, unități/ Evolution of the number of small and medium-sized villages in the districts of the SDR and Gagauzia ATU, units

Raioane și regiuni/ District and regions	Total SMM/ S and Medium-Size Villages (0-1500)							Sate mijlocii/ Medium-Sized Villages (501-1500)						
	1959	1970	1979	1989	2004	2014	2024	1959	1970	1979	1989	2004	2014	2024
Căușeni/ Causeni	25	23	24	23	23	23	26	11	9	10	9	9	7	8
Ștefan Vodă/ Ștefan Voda	8	8	8	9	8	8	12	4	5	4	6	6	5	5
Cimișlia/ Cimislia	27	24	23	24	27	29	39	15	13	10	12	16	15	17
Basarabeasca/ Basarabeasca	6	5	5	5	5	5	7	3	2	2	2	2	2	2
Leova/ Leova	31	33	29	29	41	40	35	18	20	15	14	26	23	12
Cantemir/ Catemir	36	35	35	34	36	39	49	20	19	18	18	19	22	24
Cahul/ Cahul	41	34	30	32	33	35	45	26	22	17	20	22	23	27
Taraclia/ Taraclia	21	22	19	19	24	24	22	10	12	9	9	13	11	8
RDS/ SDR	195	184	173	175	197	203	235	107	102	85	90	113	108	103
UTA Găgăuzia/ Găgăuzia ATU	13	12	12	11	10	12	14	7	7	7	7	5	7	7
Regiunea de Sud/ South Region	208	196	185	186	207	215	249	114	109	92	97	118	115	110

Tabelul 2/ Table 2

Evoluția numărului de sate mici și foarte mici în raioanele din RDS și în UTA Găgăuzia, unități/ Evolution of the number of in the districts of the SDR and Gagauzia ATU, units

Raioane și regiuni/ District and regions	Sate mici/ Small Villages (201-500)							Sate foarte mici/ Very Small Villages (1-200)						
	1959	1970	1979	1989	2004	2014	2024	1959	1970	1979	1989	2004	2014	2024
Căușeni/ Causeni	10	11	9	7	7	8	7	4	3	5	7	7	8	11
Ștefan Vodă/ Ștefan Voda	2	3	3	2	1	2	6	2	0	1	1	1	1	1
Cimișlia/ Cimislia	8	8	10	8	8	8	14	4	3	3	4	3	6	8
Basarabeasca/ Basarabeasca	1	1	1	1	0	0	2	2	2	2	2	3	3	3
Leova/ Leova	6	9	8	8	9	9	10	8	4	6	7	6	8	13
Cantemir/ Catemir	10	10	11	12	13	13	15	6	6	6	4	4	4	10
Cahul/ Cahul	10	6	7	7	6	7	12	5	6	6	5	5	5	6
Taraclia/ Taraclia	8	6	9	7	8	7	5	3	4	1	3	3	6	9
RDS/ SDR	55	54	58	52	52	54	71	34	28	30	33	32	41	61
UTA Găgăuzia/ Găgăuzia ATU	5	4	4	3	4	5	6	1	1	1	1	1	0	1
Regiunea de Sud/ South Region	60	58	62	55	56	59	77	35	29	31	34	33	41	62

Sursa: Recensămintele populației și locuințelor [4-6, 17-19]/ Source: Population and housing censuses [4-6, 17-19]

Evoluția efectivului populației satelor mici și mijlocii

Dinamica numărului populației este un proces demografic complex, care se manifestă sub influența sinergică a factorilor naturali (climă, resurse de apă, soluri fertile, resurse de hrană vegetală sau animală), socio-economici, etnico-confesionali, politici sau ecologici etc. Evoluția efectivului populației rurale a fost determinată de acțiunea sinergică a factorilor naturali și socio-economici, dar și de politicile promovate în perioada analizată, marcată de modificarea semnificativă a comportamentului reproductiv și migrațional [10, p. 20].

Populația rurală a Regiunii de Sud, după o creștere rapidă în anii '50-60 ai secolului trecut, începe să scadă, spre deosebire de populația totală a regiunii, deja în sub-perioada 1970-1979, fapt datorat intensificării urbanizării în anii 1970-1980 (tabelul 3). Numărul total al populației SMM din Regiunea de Sud înregistrează o reducere cu cca 17,0 mii persoane între perioadele intercenzitare 1959-1979, fapt ce se explică inițial prin creșterea efectivului populației SMM și trecerea unor sate din această categorie în categoria satelor mari între anii 1959-1970, iar între 1970-1979, fiind influențată și de intensificarea proceselor de urbanizare. Între anii 1989 și 2014, efectivul populației SMM s-a modificat nesemnificativ.

Evolution of the Population of Small and Medium-Sized Villages

Population dynamics represent a complex demographic process, which manifests itself under the synergistic influence of various factors, including natural factors (climate, water resources, fertile soils, and plant or animal food resources), as socio-economic, ethnic-confessional, political and ecological factors, etc. The evolution of the rural population has been determined by the synergistic action of natural and socio-economic conditions, as well as by the policies implemented during the analysed period, which was characterised by significant changes in reproductive and migratory behaviour [10, p. 20].

The rural population of the Southern Region, following a rapid increase during the 1950s and 1960s, began to decline, in contrast to the total population of the region, already in the sub-period 1970-1979, caused by the intensification of urbanisation during the 1970s and 1980s (table 3). The total population of small and medium-sized villages in the Southern Region recorded a decrease of approximately 17,0 thousand people between the 1959 and 1979 census periods. This can initially be explained by the growth in the population of small and medium-sized villages and the reclassification of some villages from this category into the category of large villages between 1959 and 1970, while between 1970 and 1979 the decline was also influenced by the intensification of urbanisation processes. Between 1989 and 2014, the population of small and medium-sized villages changed only insignificantly.

Tabelul 3/ Table 3

**Evoluția numărului populației din Regiunea de Sud pe categorii, mii locuitori/
Evolution of the population of the Southern Region by categories, thousands of inhabitants**

Categoriile de populație/ Population categories	Anii recensămintelor populației/ Population Census Years						
	1959	1970	1979	1989	2004	2014	2024
Populația totală/ Total population	519	645	685	721	680	590	410
Populația rurală totală/ Total rural population	445	498	509	505	501	434	285
Populația satelor mici și mijlocii/ Population of small and medium-sized villages	130	123	113	124	124	121	129
Pondere SMM din efectivul total al populației rurale/ The share of SMSV from total number of rural population	29	25	23	25	25	28	45

Sursa: elaborat de autori în baza datelor RPL [4-6, 17-19]/ Source: developed by the authors based on RPL data [4-6, 17-19]

Creșterea maximală a populației în perioada 1959-1989 se observă în următoarele sate mici și mijlocii: Vișoara (de 16,4 ori, de la 51 până la 834 de locuitori) din raionul Ștefan Vodă, Nicolaevca (de 7,9 ori) și Pașcani (de 3,0 ori) din raionul Cahul, Salcia (de 7,8 ori), Novosiolovca (de 5,4 ori) și Vinogradovca (de 4,8 ori) din raionul Taraclia, Sărata Nouă (de 4 ori) din raionul Leova, Marienfeld (de 3,7 ori) și Ivanovca Nouă (de 3,0 ori) din raionul Cimișlia, Svetlii (de 3,8 ori) din UTA Găgăuzia, Plopi (de 3,4 ori) din raionul Cantemir.

The highest population growth during the period 1959-1989 was recorded in the following small and medium-sized villages: Vișoara (16,4-fold growth, from 51 to 834 inhabitants) in Ștefan Vodă District, Nicolaevca (7.9-fold) and Pașcani (3,0-fold) in Cahul District, Salcia (7,8-fold), Novosiolovca (5,4-fold) and Vinogradovca (4,8-fold) in Taraclia District, Sarata Noua (4.0-fold) in Leova District, Marienfeld (3,7-fold) and Ivanovca Nouă (3,0-fold) in Cimișlia District, Svetlii (3,8-fold) in Gagauzia, and Plopi (3,4-fold) in Cantemir District.

Sporul maxim al populației rurale din Regiunea de Sud se atestă în sub-perioada intercenzitară 1959-1970, ca urmare a natalității maxime, dar și a urbanizării mai lente [9, 11]. După anul 1970, ritmurile de creștere scad semnificativ, atât datorită diminuării sporului natural, cât și intensificării proceselor de urbanizare. Cea mai mare creștere se înregistrează în UTA Găgăuzia actuală (+24%), iar cea mai mare descreștere – în Cimișlia (-24%). În unele localități, numărul populației scade destul de drastic, ca urmare a migrației la oraș și lipsei oportunităților de dezvoltare, în special, în satele periferice. Astfel, cele mai mari scăderi au avut loc în satele Ialpujeni din raionul Cimișlia (de 4,6 ori, de la 1427 la 312 locuitori) și Marianca de Sus din raionul Căușeni (de 4,3 ori, de la 426 până la 100 de locuitori). În Dudulești din fostul raion Comrat, numărul populației a scăzut în perioada de referință de 2,7 ori, de la 140 până la 52 de locuitori; în Meșeni – de 2,7 ori, în Pitești – de 2,5 ori (ambele din raionul Leova).

În perioada 1989-2024, descreșterea maximală a populației se observă în următoarele sate mici și mijlocii: Dudulești din UTA Găgăuzia, care a dispărut din 2014, Dermengi (de 14,5 ori – au rămas 13 locuitori) și Vinogradovca (de 7,9 ori) din raionul Taraclia, Zvizdocica (de 8,1 ori, având în 2024 doar 10 locuitori) și Tricolici (de 5,0 ori) din raionul Căușeni, Marienfeld (de 6,4 ori) din raionul Cimișlia, Pitești (de 4,5 ori) și Sărata Nouă (de 4,4 ori) din raionul Leova, Ciobalaccia (de 4 ori) din raionul Cantemir, Carabiber (de 3,5 ori) din raionul Basarabeasca și Semionovca (de 3,3 ori) din raionul Ștefan Vodă. Între anii 1989-2004 [5, 17], datorită, pe de o parte, crizei economice, iar pe de altă parte, potențialului demografic înalt al localităților rurale de la acea vreme, numărul populației SMM din Regiunea de Sud se menține, chiar cu o creștere foarte mică de 1,4%.

Între anii 2014 și 2024 are loc o reducere accelerată a efectivului a populației rurale din regiune [4, 5], ca urmare a migrației populației tinere, apte de muncă (în mare parte datorată liberalizării regimului de vize), și îmbătrânirii demografice a localităților. Numărul total al populației regiunii a scăzut de la ≈490 mii locuitori până la 410 mii locuitori. Populația rurală s-a diminuat în această perioadă de 1,7 ori, de la 434 mii locuitori până la 285 mii locuitori (tabelul 3). În același timp, efectivul populației satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud înregistrează, per ansamblu, o creștere lentă (tabelul 4), fapt ce se datorează, cu precădere diminuării efectivului populației în unele sate, care anterior făceau parte din categoria satelor mari. Creșterea maximală se atestă în raioanele Basarabeasca (+83% sau 1521 locuitori), Ștefan Vodă (+49% sau cu 2276 locuitori), Căușeni (+38% sau cu 3628 locuitori), Cahul (+21% sau cu 5120 locuitori). Totodată, diminuarea efectivului SMM se constată în raioanele Taraclia (de 1,4 ori sau cu 2249 locuitori), Leova (de ≈1,5 ori sau cu

The highest increase in the rural population of the Southern Region was recorded during the intercensal sub-period 1959-1970, as a result of peak birth rates and slower urbanisation processes [9, 11]. After 1970, growth rates declined significantly, both due to the reduction in natural population increase and the intensification of urbanisation. The greatest increase was recorded in present-day Gagauzia (+24%), while the greatest decrease was observed in Cimișlia District (-24%). In some localities, the population declined rather drastically as a result of migration to urban areas and the lack of development opportunities, particularly in peripheral villages. Thus, the largest decreases occurred in Ialpujeni in Cimișlia District (4,6-fold, from 1,427 to 312 inhabitants) and Marianca de Sus in Căușeni District (4.3-fold, from 426 to 100 inhabitants). In Dudulești in the former Comrat District, the population declined by 2,7 times during the reference period, from 140 to 52 inhabitants; in Meșeni, by 2,7 times; and in Pitești, by 2,5 times (both in Leova District).

During the period 1989-2024, the sharpest population decline was observed in the following small and medium-sized villages: Dudulești in Gagauzia, which had disappeared by 2014, Dermengi (14,5-fold decline, with only 13 inhabitants remaining) and Vinogradovca (7,9-fold) in Taraclia District, Zvizdocica (8,1-fold decline, with only 10 inhabitants remaining in 2024) and Tricolici (5,0-fold) in Căușeni District, Marienfeld (6,4-fold) in Cimișlia District, Pitești (4,5-fold) and Sărata Nouă (4,4-fold) in Leova District, Ciobalaccia (4,0-fold) in Cantemir District, Carabiber (3,5-fold) in Basarabeasca District, and Semionovca (3,3-fold) in Ștefan Vodă District. Between 1989 and 2004 [5, 17], owing, on the one hand, to the economic crisis and, on the other hand, to the still high demographic potential of rural localities at that time, the population of small and medium-sized villages in the Southern Region remained relatively stable, even recording a slight increase of 1,4%.

Between 2014 and 2024, an accelerated decline in the rural population of the region took place [4, 5], as a result of the migration of the young working-age population (largely due to the liberalisation of the visa regime) and the demographic ageing of rural localities. The total population of the region declined from approximately 490 to 410 thousand inhabitants. During the same period, the rural population decreased by 1,7 times, from 434 to 285 thousand inhabitants (table 3). At the same time, the population of small and medium-sized villages in the Southern Region recorded an overall slow increase (table 4), mainly due to the decline in the population of certain settlements that had previously belonged to the category of large villages. The highest increases were recorded in Basarabeasca (+83%, or 1,521 inhabitants), Ștefan Vodă (+49%, or 2,276 inhabitants), Causeni (+38%, or 3,628 inhabitants), and

5016 locuitori) și Cimișlia (cu 553 locuitori), fapt ce se datorează predominării categoriei respective de sate și în anul 2014, și reducerii efectivului populației acestora. De asemenea, o scădere mai lentă a populației se observă în localitățile suburbane (Congazcicul de Sus de lângă Comrat) și/sau în cele adiacente arterelor de transport importante (Svetlii, UTA Găgăuzia).

Cahul (+21%, or 5,120 inhabitants). At the same time, a decline in the population of small and medium-sized villages was observed in Taraclia (by 1,4 times, or 2,249 inhabitants), Leova (by approximately 1,5 times, or 5,016 inhabitants), and Cimislia (by 553 inhabitants), which can be explained by the predominance of this category of settlements both in 2014 and by the reduction in their population size. Furthermore, a slower population decline was observed in suburban localities (such as Congazcicul de Sus near Comrat) and/or in those situated adjacent to major transport routes (such as Svetlii in Gagauzia).

Tabelul 4/ Table 4

**Evoluția numărului populației din SMM ale Regiunii de Sud între 2014 și 2024/
Evolution of the population number in the SMV of the Southern Region between 2014 and 2024**

Raioane și regiuni/ District and regions	Numărul populației din satele mici și mijlocii, locuitori/ Population of small and medium-sized villages, inhabitants		Pondere populației din satele mici și mijlocii în 2024 în raport cu 2014/ Share of population in small and medium-sized villages in 2024 compared to 2014
	2014	2024	
Căușeni/ Causeni	9 663	13 291	138
Ștefan Vodă/ Stefan Voda	4663	6939	149
Cimișlia/ Cimislia	17590	17037	97
Basarabeasca/ Basarabeasca	1823	3344	183
Leova/ Leova	18467	13451	73
Cantemir/ Cantemir	24815	26471	107
Cahul/ Cahul	24600	29720	121
Taraclia/ Taraclia	10691	8442	79
RDS/SDR	112312	118695	106
UTA Găgăuzia/ Găgăuzia ATU	8329	10454	126
Total/ Media pe regiune Total/ Average per region	120641	129149	107

Sursa: elaborat de autori în baza recensămintelor populației din 2014 și 2024 [4, 5]/ Source: prepared by the authors based on the 2014 and 2024 Population Censuses [4, 5]

În prezent, populația SMM constituie cca 129 mii locuitori sau 45% din populația rurală totală a Regiunii de Sud, inclusiv populația satelor mijlocii – 97,4 mii locuitori (75%), satelor mici – 25,5 mii locuitori (20%), iar a satelor foarte mici – doar 6,256 locuitori.

În Regiunea de Sud se constată discrepanța dintre numărul de sate mici și foarte mici și numărul de locuitori din acestea, pe fondul unei diminuări mai accentuate a populației în aceste localități rurale. Acest fapt limitează capacitatea de finanțare a unor proiecte de infrastructură și de dezvoltare economică. Ca rezultat, unele satele mici și foarte mici, defavorizate, sunt sortite să rămână fără locuitori.

De rând cu problemele menționate de ordin economic, demografic și social, asupra dezvoltării

Currently, the population of SMSVs amounts approximately 129 thousand inhabitants, representing about 45% of the total rural population of the Southern Region. Of this total, 97,4 thousand inhabitants (75%) live in medium-sized villages, 25,5 thousand inhabitants (20%) in small villages, and only 6,256 inhabitants (5%) in very small villages.

In the Southern Region, there is a significant discrepancy between the number of small and very small villages and the size of their populations, against the background of a more pronounced demographic decline in these rural localities. This situation limits their capacity to finance infrastructure and economic development projects. As a consequence, some small and very small disadvantaged villages are likely to become depopulated in the near future.

comunităților rurale ale Regiunii de Sud, un impact negativ îl produce agresiunea militară a Federației Ruse asupra Ucrainei, care alimentează starea generală de incertitudine, amplifică riscurile investiționale și determină strămutarea și migrarea populației (tabelul 5).

Alongside the aforementioned economic, demographic and social challenges, the development of rural communities in the Southern Region has also been negatively affected by the military aggression of the Russian Federation against Ukraine, which has intensified the general climate of uncertainty, increased investment risks and contributed to population displacement and migration (table 5).

Tabelul 5/ Table 5

**Analiza SWOT a satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud/
SWOT analysis of small and medium-sized villages in the Southern Region**

1	2
Puncte tari/ Strengths	Puncte slabe/ Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Politici de stat pronataliste/ Pro-natalist state policies • Programe de stat de atragere a tinerilor și de stimulare a migrației de revenire/ State programs to attract young people and stimulate return migration; • SMM prezintă zone liniștite cu un confort ambiental ridicat, fiind așezate într-un cadru natural pitoresc/ SMSV presents quiet areas with high environmental comfort, being located in a picturesque natural setting; • Conectarea la rețelele de drumuri, de energie electrice și de comunicații electronice/ Connection to road networks, electricity and electronic communications • Ocupații, meșteșuguri și obiceiuri locale, cu un potențial turistic înalt/ Local occupations, crafts and customs, with a high tourist potential; • GAL-uri active în localitățile din cursurile inferioare ale râurilor Nistru și Prut/ The presence of very active LAGs, especially in the localities in the lower reaches of the Dniester and Prut rivers; • Proximitatea față de punctele de trecere a frontierei de stat, ce stimulează cooperarea transfrontalieră/ Proximity to state border crossing points, which stimulates cross-border cooperation. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmentarea excesivă a RDS/ Excessive fragmentation of the SDR; • Situația geo-demografică nefavorabilă și cu tendințe de înrăutățire/ Unfavorable geo-demographic situation with pronounced worsening trends; • Caracterul rural și agrar pronunțat al regiunii/ Pronounced rural and agrarian character of the region; • Nivelul mai redus al dezvoltării social-economice/ Lower level of socio-economic development; • Oportunități reduse de angajare a populației locale/ Low employment opportunities for local people; • Insuficiența resurselor financiare locale și regionale/ Insufficient local and regional financial resources; • Starea proastă a drumurilor locale și accesul dificil către multe sate din regiune/ Poor condition of roads and difficult access to many villages in the region; • Manifestarea mai intensă a aridizării climei și deficitului de apă/ More intense manifestation of climate aridification and water shortage; • Infrastructura și serviciile medicale, educaționale, sociale sunt insuficiente/ Medical, educational, social infrastructure and services are insufficient.
<p align="center">Oportunități/ Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proximitatea față de centrele turistice majore generatoare de turiști, inclusiv orașele Chișinău, Tiraspol, Odesa/ Proximity to major tourist areas generating tourists, including the cities of Chisinau, Tiraspol, Odessa; • Cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor/ Cross-border cooperation within euroregions; • Implementarea proiectelor regionale majore de extindere și modernizare a infrastructurii fizice/ Implementation of large regional projects to expand and modernize the physical infrastructure; • Prezența parcurilor naționale cu suprafețe extinse și obiective acvatice atractive/ Presence of national parks with extensive areas, attractive aquatic sights; 	<p align="center">Amenințări/ Threats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Situația tensionată generată de agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei/ The tense situation in connection with the military siege of the Russia on the neighboring region of Ukraine,; • Descreșterea continuă a numărului populației satelor mici și mijlocii/ The danger of further decrease in the population of small and medium-sized villages; • Capacitatea redusă de cofinanțare a bugetelor locale/ The reduced capacity for co-financing of local budgets; • Reducerea cererii de forță de muncă rurală și salarii neatractive pentru activitățile desfășurate în mediul rural/ Reducing the demand for rural labor and unattractive wages for activities performed in rural areas;

Prelungirea tabelului 5/ Continuation of table 5

1	2
<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea ocupațiilor, meșteșugurilor și produselor tradiționale în scopul valorificării turistice/ Promotion of traditional occupations, crafts and products for the purpose of tourism valorization; • Programe consistente de valorificare a surselor regenerabile de energie/ Consistent programs for the valorization of renewable energy sources; • Valorificarea turistică și educațională a patrimoniului cultural al localităților cu minorități etnice/ Tourist and educational valorization of the cultural heritage of localities with ethnic minorities; • Regionalizarea și descentralizarea serviciilor publice/ Regionalization and decentralization of public services; • Implicarea activă a Asociațiilor de băștinași și GAL/ Active involvement of Native Associations, LAGs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intensificarea schimbărilor climatice și reziliența redusă la efectele acestora/ Intensification of climate changes and low resilience to their effects; • Probleme interetnice nesoluționate/ Unresolved interethnic problems; • Situația geopolitică tensionată în regiune/ The tense geopolitical situation in the region; • Riscuri investiționale majore/ Major investment risks; • Tergiversarea reformei administrativ-teritoriale și implementarea insuficient argumentată a acesteia/ Delay in the administrative-territorial reform and its insufficiently substantiated implementation; • Vulnerabilitatea sporită a sectorului agricol/ Increased vulnerability of the agricultural sector.

În condițiile actuale ale dezvoltării tehnicii agricole și ale transportului, nu mai este actuală apropierea permanentă a unei forțe de muncă numeroase de terenurile agricole. Pe de altă parte, locuirea în colectivități mici reprezintă o formă de organizare socială naturală și benefică pentru specia umană. Astfel, se impune o analiză a perspectivelor de continuitate a satelor mici în contextul dezvoltării durabile.

Activitățile economice, care ar putea crește gradul de ocupare și veniturile populației satelor mici și mijlocii din Regiunea de Sud a Republicii Moldova, includ dezvoltarea turismului rural, ecoturismului, turismului viti-vinicol în vinării artizanale, în combinație cu cel gastronomic, precum și valorificarea surselor de energie regenerabilă (solară și eoliană). De asemenea, este foarte importantă cooperarea intercomunitară, pe exemplul Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) de succes, dezvoltarea proiectelor transfrontaliere și atragerea diasporei și asociațiilor de băștinași.

Concluzii

- Tranziția demografică în Regiunea de Sud a demarat mult mai târziu în comparație cu celelalte regiuni ale Republicii Moldova, păstrând un spor natural mai înalt, în special în UTA Găgăuzia. Ca urmare a unui potențial reproductiv mai înalt și a ponderii mai mari a populației tinere, ritmurile de reducere demografică între anii 1989-2014, inclusiv în satele mici și mijlocii ale regiunii, au fost mai lente. În plus, în sub-perioada 1989-2004, în unele localități s-a înregistrat chiar o creștere a populației, în pofida situației social-economice dificile, fenomen explicabil prin atingerea vârstei reproductive de către generațiile numeroase născute în anii 1980.

Under the current conditions of technological development in agriculture and improvements in transport infrastructure, the permanent proximity of a large labour force to agricultural land is no longer essential. On the other hand, living in small communities represents a traditional form of social organisation that remains beneficial for human societies. Therefore, it is necessary to analyse the prospects for the continuity and sustainability of small villages within the broader framework of sustainable development.

Economic activities that could increase employment and income levels among the population of small and medium-sized villages in the Southern Region of the Republic of Moldova include the development of rural tourism, ecotourism and wine tourism in artisanal wineries, combined with gastronomic tourism, as well as the utilisation of renewable energy sources, such as solar and wind energy. Intercommunity cooperation is also particularly important, following the example of successful Local Action Groups (LAGs), as well as through the development of cross-border projects and the attraction of investments from the diaspora and native associations.

Conclusions

- The demographic transition in the Southern Region began much later than in other regions of the Republic of Moldova, maintaining relatively higher natural population growth, particularly in the Autonomous Territorial Unit of Gagauzia. As a result of a higher reproductive potential and a larger share of the young population, the rates of demographic decline between 1989 and 2014, including in small and medium-sized villages, were relatively slower. Moreover, during the sub-period 1989-2004, population growth was even recorded in

- Între anii 2014-2024 se înregistrează cea mai accelerată reducere a populației după Al Doilea Război Mondial, fapt ce se datorează, în mod special, migrației externe masive a populației tinere, diminuării semnificative a sporului natural și accentuării procesului de îmbătrânire demografică intensă. Ca urmare, Regiunea de Sud s-a transformat rapid dintr-o regiune cel mai mare potențial reproductiv și situație demografică mai favorabilă într-o regiune marcată de cea mai accelerată depopulare și îmbătrânire demografică.
- Regiunea de Sud este mai intens afectată de aridizarea climei, iar resursele de apă disponibile pentru necesitățile populației sunt în scădere accentuată și supuse unui grad intens de poluare, ceea ce afectează semnificativ reziliența satelor mici și mijlocii.
- Totuși, în pofida situației geodemografice nefavorabile, există oportunități de dezvoltare bazate pe valorificarea durabilă și eficientă a resurselor locale, dar și pe atragerea de investiții și remitențe, menite să stimuleze creșterea demografică și relansarea socio-economică a satelor mici și mijlocii și a Regiunii de Sud, per ansamblu.

Mulțumiri: *Rezultatele cercetărilor prezentate în acest articol au fost obținute în cadrul Subprogramului 010801 „Sporirea securității ecologice și rezilienței geo-ecosistemelor la modificările actuale de mediu” și Proiectului doctoral „Probleme și oportunități de dezvoltare a satelor mici și mijlocii din Republica Moldova. Studiu de geografie umană”.*

some localities despite the difficult socio-economic conditions, a phenomenon explained by the entry into reproductive age of the numerous generations born in the 1980s.

- Between 2014 and 2024, the most significant population decline since the Second World War was recorded. This process was primarily driven by the massive external migration of the young population, the substantial decrease in natural population growth and the intensification of demographic ageing. Consequently, the Southern Region has rapidly transformed from a region characterised by relatively favourable demographic conditions into one marked by accelerated depopulation and demographic ageing.
- In addition, the Southern Region is increasingly affected by climate aridification, while available water resources for the needs of the population are rapidly declining and are subject to significant pollution. These factors considerably affect the resilience of small and medium-sized villages.
- Despite the unfavourable geodemographic situation, there remain development opportunities based on the sustainable and efficient use of local resources, as well as on attracting investments and remittances aimed at stimulating demographic stabilisation and the socio-economic revitalisation of small and medium-sized villages and of the Southern Region as a whole.

Acknowledgements: *The research results presented in this article were obtained within the framework of Subprogram 010801 “Increasing ecological security and resilience of geo-ecosystems to current environmental changes” and the Doctoral Project “Problems and opportunities for the development of small and medium-sized villages in the Republic of Moldova. Human geography study”.*

Bibliografie/Bibliography:

1. BACAL, P. și D. LOZOVANU (coord.). *Regiunea de Dezvoltare Centru. Aspecte geografice, socio-economice și ecologice*. Chișinău: Dira Ap, 2020. 156 p. ISBN 978-9975-3236-5-9.
2. BACAL, P. și A. ȚUGULEA (coord). *Studiul diagnostic al potențialului natural și uman din Regiunea de Sud în contextul modificărilor actuale de mediu*. Chișinău: Tip. Impressum, 2024. 250 p. ISBN 978-9975-3662-9-8.
3. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ (BNS). *Statistici pe domenii, Economia și mediul de afaceri, Agricultură*. Online. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/15#excel_tables_pages [accesat 2026-02-16].
4. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ (BNS). *Rezultatele finale ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: distribuția geografică a populației*. Online. Disponibil: www.statistica.gov.md [accesat 2026-01-21].

5. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ (BNS). *Recensământul populației și al locuințelor din anul 2014*. Online. Disponibil: www.statistica.gov.md [accesat 2026-02-16].
6. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ (BNS). *Recensământul populației și al locuințelor din anul 2004*. Online. Disponibil: www.statistica.gov.md [accesat 2026-01-25].
7. BULIMAGA, C.; P. BACAL.; A. ȚUGULEA și C. CERTAN (coord). *Aprecierea complexă a ecosistemelor urbane și rurale din Regiunea de Dezvoltare Nord*. Online. Chișinău: Tip. „Impressum”, 2023. 220 p. ISBN 978-9975-3587-7-4. Disponibil: <https://www.adrnord.md/public/files/2023WEBMonografie-Aprecierea-complexa-RD-Nord49e6e.pdf> [accesat 2026-01-21].
8. CENTRUL NAȚIONAL PENTRU ENERGIE DURABILĂ (CNED). *Energie Regenerabilă. Surse de energie regenerabilă*. Online. Ianuarie, 2026. Disponibil: <https://cned.gov.md/ro/content/surse-de-energie-regenerabila> [accesat 2026-02-23].
9. GROZAV, A. *Particularități teritoriale ale tranziției demografice în Republica Moldova*. Chișinău: ASEM, 2012. 149 p. ISBN 978-9975-75-614-3.
10. HACHI, M.; P. BACAL și D. LOZOVANU (coord.). *Situația geodemografică a localităților din Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova*. Institutul de Ecologie și Geografie. Chișinău: Tipografia „Impressum”, 2021. 121 p. ISBN 978-9975-62-442-8.
11. NEDEALCOV, M.; A. HANGANU; C. MATEI; M. HACHI; V. SAINSUS et al. *Formarea populației Republicii Moldova (studiu istorico-demografic)*. Chișinău: ASEM, 2017. 340 p. ISBN 978-9975-89-160-8.
12. MÂTCU, M. și M. HACHI. *Populația rurală a Republicii Moldova: cercetări geodemografice*. Chișinău: ASEM, 2008. 207 p. ISBN 978-9975-75-421-7.
13. RUSSU, D. *Studiul de Specializare Inteligentă pentru Regiunea de Dezvoltare Sud a Republicii Moldova*. Online. Agenția de Dezvoltare Regională Sud, 2024. 129 p. Disponibil: <https://adrsud.md/public/files/22122024-Studiu-Specializare-Inteligenta-RDSud42e3f.pdf> [accesat 2026-02-23].
14. RUSSU, D. *Studiul de Specializare Inteligentă pentru Regiunea de Dezvoltare UTA Găgăuzia a Republicii Moldova*. Online. Agenția de Dezvoltare Regională UTA Găgăuzia, 2024. 138 p. Disponibil: <https://www.adrgagauzia.md/libview.php?l=ro&id=4662&idc=695> [accesat 2026-02-13].
15. SERVICIUL HIDROMETEOROLOGIC DE STAT. *Roza vânturilor 2024*. Online. Disponibil: https://www.meteo.md/images/uploads/scenarii/altele/harta_vant_8_directii.html [accesat 2026-02-22].
16. ГРИНИН, Л. Е. *Производительные силы и исторический процесс*. Москва: КомКнига, 2006. 308 стр. ISBN 5-7218-0284-7.
17. *Totalurile recesământului unional al populației din RSS Moldova din anul 1989*. Vol. 1, pt. 1-2. Chișinău, 1990.
18. *Итоги всесоюзной переписи населения 1970 года по Молдавской ССР*. Статистический сборник. Том 1, части 1-2. Кишинёв, 1972.
19. *Итоги всесоюзной переписи населения 1959 года по Молдавской ССР*. Статистический сборник. Том 1. Кишинёв, 1961.